Тристепенно обучение по разпознаване, разследване и правна квалификация

Обучението изгражда специализирани компетентности за разпознаване на трафика на хора, прецизна правна квалификация, разработване на доказателствени стратегии и защита на пострадалите. То съчетава наказателноправен и правно-психологически анализ на експлоатационните механизми с работа по съдебна практика и практически задачи с нарастваща сложност.
Моделът включва три последователни нива. Първото изгражда основата за разпознаване и квалифициране на трафика. Второто развива умения за решаване на случаи с фактическа и правна сложност. Третото обединява придобитите компетентности в стратегии за разследване, доказване и защита на пострадалите, проверявани чрез структурирана симулация.

Целева група: съдии, прокурори, следователи, адвокати и полицейски служители.
Брой участници: 25–50 души. Практическите задачи се изпълняват в малки групи с разпределени роли и последващо общо обсъждане. При по-голям брой участници организацията осигурява активно участие и обратна връзка за всяка група.
Продължителност и организация: три нива с по четири тематични модула от 90 минути. Общата продължителност на съвместната работа е 18 астрономически часа, без почивките и самостоятелната подготовка. Графикът и разпределението между присъствена и дистанционна работа се определят според заявката и ресурсите на групата.
Препоръчва се последователно участие на една и съща група. Допускането до второто и третото ниво предполага завършване на предходното или установяване на съответстващи входни компетентности чрез практически задачи и тест. Между нивата се предвижда самостоятелна работа с предоставените материали и казуси.
Цел на обучението
Участниците развиват умения за разграничаване на трафика от сходни престъпления и непрестъпни прояви; анализ на изпълнителните деяния, експлоатационните цели и квалифициращите признаци; индивидуализиране на отговорността на участниците в сложни престъпни схеми; работа с пострадали, обвиняеми и лица, съчетаващи качествата на жертва и извършител.
Обучението развива и компетентности за събиране и проверка на доказателства, международно сътрудничество, обезщетяване на пострадалите и предотвратяване на повторно трафикиране. Професионалната безпристрастност и управлението на стреса се разглеждат като условия за качеството на решенията и взаимодействието с участниците в производството.

ПЪРВО НИВО: Разпознаване на трафика на хора и основна правна квалификация

Първото ниво изгражда обща интердисциплинарна основа и последователен подход за установяване на юридически значимите факти.
Модул 1. Трафикът на хора като явление и механизъм на експлоатация

Факторна среда и механизми за въвличане, установяване на зависимост и поддържане на експлоатацията. Насилие, заблуждение, обещаване на облаги, злоупотреба с уязвимост и обвързване в дълг. Използване на интимни, семейни и трудови отношения за прикриване на престъпната дейност.
Връзки с домашното насилие, дискриминацията и социалното изключване. Разпознаване на трафик при привидно доброволно участие и при липса на открито физическо насилие. Онлайн набиране и използване на цифрова комуникация за контрол и експлоатация.
Практическата работа включва разпознаване на експлоатационни механизми и отделяне на установените факти от предположенията.

Модул 2. Изпълнителни деяния и структура на престъплението

Съдържание и разграничаване на набирането, транспортирането, укриването и приемането. Довършеност на престъплението и значение на отделните действия в развитието на схемата. Вътрешен и трансграничен трафик.
Съпоставка на националната наказателноправна уредба с международните и европейските стандарти. Различия между понятията за трафик в наказателното законодателство, режима за закрила и приложимите международни актове.
Участниците определят правното значение на отделни поведенчески елементи и проверяват квалификацията при промяна на фактическите условия.

Модул 3. Експлоатационни цели и квалифициращи признаци

Съдържание и разграничаване на експлоатационните цели. Значение на съгласието, възрастта и уязвимостта на пострадалия, отношенията с извършителя и използваните методи.
Съпоставка на основните и квалифицираните състави. Особености при трафик на деца и групи пострадали. Разграничаване на целта на трафикирането от последващата експлоатация и определяне на самостоятелното правно значение на действията през различните етапи.
Практическите задачи изискват обвързване на всеки правен извод с конкретни факти и доказателствени източници.

Модул 4. Първоначални разграничения и разпознаване на пострадалия

Разграничаване на трафика от сводничество, отвличане, противозаконно лишаване от свобода, незаконно превеждане и подпомагане на пребиваването на чужденци, трудови нарушения и други сходни прояви.
Първоначално разпознаване на пострадалия и установяване на потребностите му от защита. Значение на зависимостта, страха, привързаността към извършителя и нежеланието за сътрудничество. Рискове от пропускане на трафик поради несъответствие с очакванията за „типична жертва“.
Първото ниво завършва с анализ на казус, включващ предварителна квалификация, проверими версии и необходими първоначални действия.

ВТОРО НИВО: Правна квалификация при фактическа и правна сложност

Второто ниво развива умения за работа с усложнени фактически съчетания, конкуриращи се квалификации и множество участници. Анализът следва последователност от разграничаване на фактите към определяне на правното им значение.

Модул 1. Динамични схеми и усложнения в изпълнението

Промяна на извършителите, пострадалите, местата, методите и експлоатационните цели в хода на престъпната дейност. Прекъсвания и възобновяване на изпълнението. Едновременно и последователно трафикиране на лица и групи.
Правно значение на различните подходи към отделните пострадали. Проявяване на квалифициращи признаци на различни етапи. Разграничаване на едно престъпление, усложнена престъпна дейност и множество престъпления.
Казусите изискват проследяване на действията по време, лица и цели и предотвратяване на пропуски или многократно отчитане на един и същ факт.

Модул 2. Конкуренция на квалификации и съвкупности

Прецизиране на разграниченията от престъпления против половата неприкосновеност, свободата, семейството и младежта и от престъпления, свързани с незаконна миграция.
Привидни и действителни съвкупности. Самостоятелно значение на насилието, принудата, имуществените посегателства и експлоатационните действия. Гранични случаи, свързани с брак, раждане и продажба на дете, семейна експлоатация и прикриване на трафик чрез законна стопанска дейност.
Участниците сравняват възможни решения и посочват кои допълнителни факти са необходими за обоснован избор между тях.

Модул 3. Съучастие, организиран трафик и престъпни доходи

Разпределение и промяна на ролите при набиране, транспортиране, приемане, контрол и експлоатация. Общ умисъл, индивидуален принос и граници на отговорността на съучастниците.
Престъпни сдружения с предмет на дейност трафик на хора и съотношение между отговорността за сдружението и конкретните престъпления. Изпиране на пари от трафик и свързана престъпна дейност. Проследяване на доходите и определяне на относимите финансови данни.
Практическата работа включва схема на участниците, действията и паричните потоци и индивидуална квалификация на установения принос.

Модул 4. Жертва–извършител и индивидуализация на отговорността

Случаи, в които пострадалият участва в трафикирането или експлоатацията на други лица или извършва други престъпления. Разграничаване на действията под принуда от самостоятелната престъпна дейност. Приложение на чл. 16а от НК и съотношение с други основания за изключване на отговорността.
Оценка на конкретната обществена опасност на деянието и дееца, мотивацията, зависимостта и ролята в схемата. Предотвратяване на двойното отчитане на съставомерни и индивидуализиращи обстоятелства.
Второто ниво завършва с писмен анализ на усложнен казус и мотивирана защита на избраната квалификация.

ТРЕТО НИВО: Стратегии за разследване, доказване и защита на пострадалите

Третото ниво обединява правния и психологичния анализ в цялостна работа по случай. Участниците планират действия, проверяват версии и преценяват последиците от решенията си за доказването и безопасността на пострадалите.

Модул 1. Планиране на разследването и международно сътрудничество

Определяне на предмета на доказване според възможните квалификации. Доказване на експлоатационната цел, използваните методи и индивидуалното участие. Събиране на доказателства извън показанията на пострадалия, включително електронни, финансови и документални данни.
Паралелно финансово разследване и установяване на имущество, относимо към престъпната дейност. Разследване на действия в различни държави, приложима юрисдикция, съвместни екипи, правна помощ и трансфер на производства. Значение на чуждестранните производства и решения и забраната за повторно преследване и наказване.
Практическата задача е разработване на план за разследване с приоритети, доказателствени източници и способи за международно сътрудничество.

Модул 2. Разпит, експертни изследвания и оценка на доказателствата

Подготовка и провеждане на разпит на пострадал, свидетел и обвиняем. Особености при деца и лица със специфични потребности. Значение на травмата, зависимостта и страха за поведението и начина на възпроизвеждане на преживяното.
Проверка на версии за доброволно участие, интимни отношения, инициатива на пострадалия и липса на експлоатационна цел. Оценка на противоречия, непълноти и промени в показанията чрез съпоставка с останалите доказателства.
Работа с психологични и психиатрични експертизи. Формулиране на задачи, оценка на заключенията и разграничаване на експертната от терапевтичната роля. Практическата работа включва подготовка на разпит и обсъждане на експертни въпроси.

Модул 3. Защита, възстановяване и обезщетяване на пострадалите

Идентифициране и насочване към закрила и подкрепа. Срок за възстановяване и размисъл и връзката му с участието в производството. Индивидуална оценка на риска и потребностите, защита на личните данни и предотвратяване на вторична виктимизация и повторно трафикиране.
Гражданскоправни способи за защита и обезщетяване на имуществените и неимуществените вреди, включително отнетите доходи от експлоатацията. Доказване на вредите, обезпечаване на претенциите и връзка с установяването на имуществото на извършителя.
Участниците разработват план за защита и обезщетяване, съгласуван с доказателствените задачи и конкретните потребности на пострадалия.

Модул 4. Структурирана симулация и професионален интегритет

Симулация на сложен случай с разпределени професионални роли и последователно предоставяне на информация според предприетите действия. Участниците обосновават квалификацията, доказателствените искания, мерките за защита и решенията за взаимодействие с други органи.
Обсъждат се пропуснатите версии, достатъчността на доказателствата, алтернативните подходи и качеството на мотивите.
Професионалният интегритет се проследява чрез конкретните решения: влияние на стереотипи и лични нагласи, емоционално въвличане, отношение към пострадалия и зачитане на правата на обвиняемия. Включват се практически техники за разпознаване на стреса и вторичното травмиране, поддържане на професионални граници и използване на колегиална подкрепа.

Работа между нивата и електронен Самообучител

Участниците получават писмени материали, подбрана съдебна практика и задачи за самоподготовка и самопроверка. След първото ниво разработват анализ на признаците и предварителната квалификация на случай. След второто подготвят доказателствена стратегия и въпроси, които се използват в работата на третото ниво.
Резултатите служат за установяване на затрудненията и адаптиране на следващите задачи. Надграждането предполага усвоени предходни компетентности и постепенно повишаване на изискванията към самостоятелността и аргументацията.

На разположение на участниците е електронен Самообучител (**вход ТУК**)

Методика и оценка на напредъка

Интерактивна визуализирана лекция с придружаващи писмени материали; серии бързи въпроси; анализ на съдебни актове; индивидуално и групово решаване на казуси; модерирани дискусии; структурирана симулация и текуща обратна връзка.
Казусите позволяват множество аргументирани решения според установените факти. Преподавателите подпомагат проверката на изводите чрез допълнителни въпроси, промяна на фактически условия и съпоставка на алтернативни подходи. Обобщаващите коментари свързват представянето на участниците с приложимите правни стандарти и съдебна практика.

Напредъкът се проследява чрез входни задачи, текущото представяне, самостоятелната работа и заключителни практически задачи за всяко ниво. Оценяват се работата с факти, точността на квалификацията, качеството на доказателствената стратегия и мотивирането на професионалните решения. Отделно се събира обратна връзка за практическата приложимост, натоварването и потребностите от последваща подготовка.

Профил на лекторите

Екипът включва един изследовател на съдебна практика по наказателни дела с поне 20-годишен опит, специализиран в обучението на посочената целева група по описаната методика и със специална компетентност в областта на трафика на хора; един юридически или клиничен психолог или вещо лице с опит в работата с жертви и извършители на експлоатационни престъпления; и един специалист по гражданско право с подготовка в защитата на пострадали от трафик и сходни престъпления.

Всяко конкретно обучение се разработва след проучване на обучителните потребности и ресурси на групата. Подборът на случаи, специализираните задачи и организацията на работата се съобразяват с професионалния състав и опита на участниците и с актуалното законодателство и съдебна практика.